

พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตร เพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี*

SRITHAMMASOKARAJA KING AND ADMINISTRATIVE MODEL OF TWELVE ZODIAC SIGNS FOR GOOD GOVERNANCE

กัณตภณ หนูทองแก้ว*, ณัฏฐา ม้วนสุธา

Kantaphon Nuthongkaew*, Nattha Muansutha

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: kantaphon_27@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชเพื่อ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 2) เพื่อศึกษารูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี 3) เพื่อบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย รวมถึงสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึกและเสวนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและทางด้านการบริหารการปกครอง จำนวน 15 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic. Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นการบริหารจัดการที่ผนวกแนวคิดจากหลากหลายมุมมองของการปกครอง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ให้สังคมเกิดความสงบและความปลอดภัยโดยยึดประโยชน์สูงสุดของบ้านเมืองเป็นหลัก 2) รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี คือ การกระจายอำนาจให้กับพื้นที่ ใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล นำหลักธรรมเป็นสื่อกลางในการบริหารจัดการ 3) องค์ความรู้จากการวิจัย คือ “NAKSAD MODEL” N = Network (มีส่วนร่วม) A = Assessment (ติดตามประเมินผล) K = Knowledge (การเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ) = System analyst and Design (พัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง) A = Attribution (สนับสนุนสู่เป้าหมาย) D = Decentralization (การกระจายอำนาจ)

คำสำคัญ: รูปแบบการปกครอง, การบริหารจัดการ, เมืองสิบสองนักษัตร

Abstract

Research on “Srithammasokaraja King and administrative model of twelve zodiac signs for good governance” The objectives of the research were as follows: 1) to study the theoretical concepts of government in the reign of Srithammasokaraja King for good governance. 2) to study the governance model of twelve zodiac signs for good governance. 3) to integrate the governance

principles in the reign of Srithammasokaraja King and administrative model of twelve zodiac signs for good governance. This is the qualitative research by studying from academic papers, books, researches with in-depth interviews from experts in history, culture and administrative sectors totally 15 persons. Data analysis by thematic analysis. The results of the research showed that: 1) The concept of government in the reign of Srithammasokaraja King for good management of the country was a management that combines concepts from various perspectives of government which focused on well being and happiness of people to get peace, safe and country benefit as significantly. 2) The form of government of the Twelve Zodiac cities for good governance was the decentralization of administrative powers related to the administration of the area, to use of resources as balance and applying the Dhamma principle for center of administration and management. 3) Knowledge body from research can be transformed into a model "NAKSAD MODEL". N = Network A = Assessment K = Knowledge S = System analyst and Design A = Attribution D = Decentralization

Keywords: Government Pattern, Management, Twelve Zodiac Signs

บทนำ

วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดจำเป็นต้องอาศัยการอยู่ร่วมกัน มีกฎ มีระเบียบ มีแบบแผนที่ต้องนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ลดข้อขัดแย้ง มีสันติภาพใน การดำเนินชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากการบริหารจัดการและการปกครองที่ดี ในการปกครองของประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองที่หลากหลายรูปแบบ แตกต่างกันไปตามบริบทของภารกิจงานและปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มีหลักเกณฑ์ที่กล่าวไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย “หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีแบบแผน มีเป้าหมาย การจัดการที่ชัดเจน ซึ่งเป็นเข็มมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อบ้านเมืองและสังคม เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ฯ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546)

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากการมีผู้ปกครองคนเดียว คือ พระมหากษัตริย์ หรือที่เรียกว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรได้ยึดอำนาจ จากรัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 การเมืองการปกครองไทยจึงได้นำการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 โดยเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเรียกว่ารัฐธรรมนูญ และถือเป็นกฎหมายสูงสุด (สมภพ ระวังทุกข์, 2564) ซึ่งการปกครองที่ผ่านมา สร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองให้เกิดความสมดุลและความมั่นคงแก่ประชาชน แนวทางการจัดการเหล่านั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจจากการศึกษาประวัติศาสตร์การปกครองก็พบว่า รูปแบบการปกครองสิบสองนักษัตร ในยุคของพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ซึ่งเป็นการปกครองในรูปแบบที่หลากหลาย เป็นรูปแบบเชิงบูรณาการในการจัดการเมืองใหญ่ต่าง ๆ ในคาบสมุทรมลายู จำนวน 12 เมือง เรียกว่า เมืองสิบสองนักษัตร ที่มีการบริหารจัดการบ้านเมืองให้เกิดความสงบร่มเย็น ประชาชนมีสันติภาพในความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิต

จากสภาพการปกครองบ้านเมืองในยุคชีวิตวิถีใหม่ ที่มีการปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตหลากหลาย อย่าง มีผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ (โกเมศ ขวัญเมือง, 2565) การบริหารจัดการบ้านเมืองก็มีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้เกิดสมดุลแห่งชีวิตของคนในสังคม การนำแบบอย่างการบริหารจัดการบ้านเมืองของเมืองสิบสองนักษัตรเป็นการบริหารซึ่งยึดหลักการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิด

ผลสัมฤทธิ์ต่อการกิจของภาครัฐ และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุข สิ่งเหล่านี้จึงเป็นจุดเด่นของการปกครองที่เอื้อต่อการพัฒนาให้ประเทศชาติมีเสถียรภาพในด้านการบริหารคน เงินและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ที่สำคัญหากมีรูปแบบการปกครองที่ดีมีคุณภาพ ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง มุมมองการพัฒนาก็จะมากขึ้น การสร้างสรรค์คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ก็จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาแบบการปกครองของพระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราชกับรูปแบบการปกครองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จะเป็นการถอดองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ แผนแม่บท ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล ตามแนวพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ 2546) ที่จะนำมาบูรณาการเพื่อนำไปใช้สำหรับการให้บริการประชาชน และการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพครอบคลุม ทันสมัย สอดคล้องกับระเบียบกฎหมายและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าในการดำเนินการเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่เรียกว่ายุคชีวิตวิถีใหม่ ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษา เรื่อง พระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราชกับรูปแบบการปกครองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
3. เพื่อบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงตามประเด็นการวิจัย สำหรับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจากแนวทางการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคตรราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตร ผู้ศึกษาได้เสนอลำดับขั้นตอนการวิจัยไว้ ดังนี้

1. **กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีจำนวน 15 รูป/คน เป็นแบบเจาะจงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหางานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง จำนวน 5 รูป/คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางด้านการปกครอง 5 รูป/คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์ละวัฒนธรรมของภาคใต้ 5 รูป/คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้รอบรู้ มีประสบการณ์ เป็นบุคคลที่รู้รายละเอียดในประเด็นที่สัมภาษณ์ สามารถให้รายละเอียดข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง คือ เป็น Key Informants เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อสนับสนุนข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือ ทั้งในประเด็นที่สัมภาษณ์ และการทำเสวนากลุ่ม

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ใช้การสัมภาษณ์ (in-depth interview) โดยการ

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะ เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด และการทำเสวนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย (methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ การสร้างเครื่องมือเริ่มต้นจากการนำเอาวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นกรอบสำหรับการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากนั้นจึงได้นำกรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าวมาแตกเป็นประเด็นและแนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือสัมภาษณ์ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามภาคสนามตามระเบียบวิธีวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการทั้งที่เป็นนักวิชาการและฆราวาส จำนวน 3 รูป/คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากเครื่องมือสัมภาษณ์และผลสรุปของการตรวจเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านตามเกณฑ์ความเชื่อมั่น หลังจากนั้นจึงส่งเอกสารขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เมื่อเครื่องมือวิจัยผ่านการรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 15 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คุณภาพของงานวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Comparative Analysis) หลังจากนั้นนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ ส่งเคราะห์ข้างต้นมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงเอกสารโดยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

1.1 การปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ต้องเป็นไปตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งยึดหลักอภิปไตย ที่ใช้หลักการคิดอย่างมีเหตุผล ยอมรับเสียงข้างมาก ยินยอมตามมติส่วนใหญ่ เน้นการประนีประนอม และให้ความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน มีเสรีภาพภายใต้กฎหมาย เน้นหลักการที่กล่าวว่า รู้ตน รู้คนและรู้งาน

1.2 แนวคิดการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวคิดที่มีจุดเน้นยวนำทางด้านจิตใจเป็นศูนย์กลาง เพราะธรรมะจะเป็นตัวสร้างปัญญา เป็นการปกครองโดยธรรม ตามหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ในยุคสมัยนี้จะมีการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาจักรมาเป็นจุดตั้งต้นของการสร้างภาคีเครือข่ายในประเทศและเชื่อมสมานสามัคคีในหัวเมืองต่าง ๆ มีการนำแนวทางคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนามาใช้เป็นหลักในการเหนี่ยวนำใจผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ซึ่งหลักธรรมดังกล่าว ประกอบด้วย 1) หลักทศพิธราชธรรม ซึ่งคือ ธรรมของพระราชา เป็นหัวใจในการปกครอง เป็นการปกครองโดยธรรม เมื่อผู้ปกครองนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปกครองแล้ว ผู้ที่อยู่ใต้ปกครองก็ควรจะมีทศพิธราชธรรมด้วยเช่นกัน จึงทำให้สังคมนั้นอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก 2) หลักราชสังฆวัตถุ เป็นหลักสงเคราะห์ของพระราชา เป็นหลักการสงเคราะห์ประชาชนของนักปกครอง 3) อปรีหานิยธรรม เน้นความสามัคคีสำหรับการปกครอง 4) หลักหลักจักรวรรดิวัตร ใช้ธรรมาธิปไตย ยึดเอาธรรมะในการตัดสินปัญหาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่

1.3 แนวคิดการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจะเป็นแนวคิดของการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ที่ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ 2) ความโปร่งใส 3) การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดประสิทธิผล 4) การสร้างความ

ร่วมมือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 5) การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน 6) การตอบสนองของส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาที่เหมาะสม และรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ 7) ความเห็นชอบร่วมกัน 8) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุดต่อส่วนรวม 9) ความเสมอภาค เน้นให้ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย เป็นแนวคิดการปกครองที่ผู้ปกครองนำมาเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยผู้บริหารที่ยึดหลักการปกครองตามแนวของหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 หลักนิติธรรม ประกอบด้วย มีทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ มีความเสมอภาค ตรากฎหมายและข้อบังคับให้ทันสมัย มีศิลปะในการปกครอง เป็นแบบอย่างในการพัฒนาจิตสำนึก มีคุณธรรม

1.3.2 หลักคุณธรรม ประกอบด้วย มีความยุติธรรม ยึดมั่นในเกียรติยศและศักดิ์ศรี ยึดมั่นในความถูกต้องและดีงาม มีความอดทนอดกลั้น อดทน ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์

1.3.3 หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย การบริหารและใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดนโยบาย สร้างบริการที่มีคุณภาพ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดนโยบาย

1.3.4 หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ต้องมีความรู้ความสามารถ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักในสิทธิหน้าที่ ใส่ใจในปัญหาของบ้านเมือง เสียสละประโยชน์สุขมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.3.5 หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน มองโลกในแง่ดี เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม กล้าตัดสินใจ เสนอความเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาของประเทศ

1.3.6 หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ลึกและรู้รอบ มีความกล้า ที่จะเปลี่ยนแปลง เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน มีการประชาสัมพันธ์องค์การทั้งภายในและภายนอก

1.4 แนวคิดการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจะเป็นแนวคิดที่มีเป้าหมายคือ การทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดี มีความสุขในการดำเนินชีวิต เป็นการปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง การปกครองจึงให้ความสำคัญกับประชาชน การบริหารจัดการด้วยชุมชน เน้นระบบการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแต่ละแคว้นเพื่อการบริหารชุมชนที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต ใช้วิธีการรวมกลุ่มชนที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ มารวมเข้าด้วยกัน แล้วจัดการปกครองและระบบสังคมเข้าเป็นเมืองตามวิถีชุมชนของแต่ละพื้นที่ และให้อิสระในการตัดสินใจของผู้นำชุมชนในแต่ละแคว้น มีรูปแบบการปกครองที่มีจุดเด่นในเรื่องของการกระจายอำนาจเพื่อให้มีการบริหารจัดการที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที มีการวางแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควบคุมทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ สามารถได้รับประโยชน์จากการแก้ปัญหาและการจัดบริการได้มากที่สุด มากกว่าการจำกัดเพียงการควบคุมกำกับ

1.5 แนวคิดการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นกระบวนการปกครองที่สอดคล้องกับหลักพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่มีแนวทางการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย คือ 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอน การปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

1.6 แนวคิดการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการบริหารมุ่งเน้นการพัฒนาการบริหาร (Administrative Development) สู่การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) โดยการใช้การบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อนำพาบ้านเมืองสู่ความสำเร็จ ด้วยการพัฒนาจัดการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ 2) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านการสร้างความร่วมมือ 4) ด้านการสื่อสาร และ 5) ด้านการพัฒนาบุคลากร

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน 2) ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม 3) ประโยชน์สูงสุดของบ้านเมือง

2. รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการทำเสวนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์ การเมือง การปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางด้านการปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์ละวัฒนธรรมของภาคใต้ ได้ผลสรุปผลการวิจัยในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

2.1 การปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเป็นการปกครองที่มาจากปกครองหลักของพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ซึ่งทรงเป็นปฐมกษัตริย์ของนครศรีธรรมราชโบราณ และได้เป็นผู้สร้างบ้านแปลงเมืองให้เป็นอาณาจักรสำคัญในแหลมอินโดจีน พระองค์ทรงสร้างเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 1098 โดยสร้างกำแพงป้อมปราการโดยรอบทั้งชั้นนอกชั้นใน ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ทำให้นครศรีธรรมราชเป็นมหานครใหญ่และมีอำนาจมาก มีเมืองขึ้น 12 หัวเมืองเรียกว่า 12 นักษัตร ที่ตั้งอยู่โดยรอบพระราชอาณาเขต โดยกำหนดให้ใช้สัตว์ประจำปีเป็นตราเมืองแต่ละเมือง โดยเมืองสิบสองนักษัตร เป็นหัวเมืองต่าง ๆ ทางภาคใต้ของไทยของการปกครองของราชวงศ์ศรีธรรมโศกราช ซึ่งเป็นอาณาจักรของเมืองนครศรีธรรมราช การปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเป็นระบบการปกครองแบบ “ธรรมราชา” ส่งผลให้พระเจ้าศรีธรรมโศกราช มีการปกครองที่มีคุณลักษณะที่ดีที่สร้างเสริมการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในหัวเมืองต่าง ๆ ซึ่งเมืองบริวาร 12 เมือง เรียกว่า เมืองสิบสองนักษัตร แต่ละเมืองกำหนดให้ใช้สัตว์เป็นตราเมืองดังนี้ 1) เมืองสายบุรี ใช้ตราหนู (ขวิด) 2) เมืองสายปัดธานี ใช้ตราวัว (ฉลู) 3) เมืองกะลันตัน ใช้ตราเสือ (ขาล) 4) เมืองปะทัง ใช้ตรากระต่าย (เถาะ) 5) เมืองไทรบุรี ใช้ตรารูใหญ่ (มะโรง) 6) เมืองพัทลุง ใช้ตรารูเล็ก (มะเส็ง) 7) เมืองตรัง ใช้ตราม้า (มะเมีย) 8) เมืองชุมพร ใช้ตราแพะ (มะแม) 9) เมืองบันทายเสมอ ใช้ตราลิง (วอก) 10) เมืองสะอูเลา ใช้ตราไก่ (ระกา) 11) เมืองตะกั่วถลาง ใช้ตราหมา (จอ) 12) เมืองกระ ใช้ตราหมู (กุน)

2.2 รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตร เน้นไปทางการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการของการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากการบริหารระดับบนสู่ระดับล่างโดยการบริหารจัดการแบบเป็นลำดับขั้นตอน เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย และรูปแบบการปกครองสิบสองนักษัตร เป็นรูปแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ยึดหลักธรรมาภิบาล ผู้นำยึดหลักการปกครองโดยธรรม ใช้แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศ โดยใช้ระบบการมีส่วนร่วมทุกภาคภาคีเครือข่าย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม ตามหลักพื้นฐานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ตามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตร เป็นรูปแบบการปกครองที่ใช้วิธีการกระจายอำนาจ ร่วมกับการมีส่วนร่วมของการปกครองของทั้งสิบสองเมือง เพื่อนำมาซึ่งการจัดระเบียบของสังคม และนำหลักธรรมมาภิบาลในการปกครองมาใช้ จนได้ชื่อว่า “นครอันเป็นสง่าแห่งพระราชาผู้ทรงธรรม” หรือ “เมืองแห่งพุทธธรรมของพระราชา ผู้ยิ่งใหญ่”

3. การบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

การบูรณาการหลักการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นการประสานกลมกลืนกันของแผนกระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายที่สำคัญขององค์กร การบูรณาการ (Integration) หลักการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจะมีประสิทธิภาพในระดับที่มากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) และการดำเนินการเพื่อให้ก้าวสู่เป้าหมายได้ก็ต้องการดำเนินการทุกระดับชั้นที่มีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ ซึ่งการบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จักเป็นการนำแนวทางหลักในการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (หลักธรรมาภิบาล) ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ 2) ด้านหลักประสิทธิผล 3) ด้านหลักการตอบสนอง 4) ด้านหลักการรับผิดชอบ 5) ด้านหลักความโปร่งใส 6) ด้านหลักนิติธรรม 7) ด้านหลักความเสมอภาค 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ 10) ด้านหลักคุณธรรม ผสมผสานกับนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (หลักธรรมาภิบาล) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ที่ว่าด้วย การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยยึดหลักการคือ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประกอบด้วย 8 หลักการ คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) การมุ่งฉันทามติ 3) สำนึกรับผิดชอบ 4) ความโปร่งใส 5) การตอบสนอง 6) ความเท่าเทียมกันและการคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) การประพฤติตามหลักนิติธรรม มาผสมผสานกระบวนการจัดการด้านการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อนำสู่การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ ทบทวนอดีตที่ผ่านมา ผ่านการรับรู้ เรียนรู้ ตรวจสอบ จัดการ ด้วยการปรับวิธีคิด ปรับวิธีการบริหารราชการของประเทศแนวใหม่ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคน นโยบายร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการ ร่วมรับผิดชอบ แก้ปัญหา ผ่านแนวคิด ทบทวน (Reskill) ปรับปรุง (Upskill) เปลี่ยนแปลง (New Skill) ซึ่งสิ่งที่ได้จากการบูรณาการจะเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในยุคปัจจุบันซึ่งได้ชื่อว่า เป็นยุคชีวิตวิถีใหม่ ที่เป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน รวมถึงด้านการปกครอง ที่ ณ ปัจจุบันมีแต่ความวุ่นวาย ขาดการปรองดอง ปัญหาสังคมเกิดขึ้นหลากหลาย ประชาชนก็เดือดร้อน สู่การพัฒนาที่นำพาแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบสันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล ตามหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน 2) ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม 3) ประโยชน์สูงสุดของบ้านเมือง

สรุปได้ว่า ผลจากการบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี คือการผสมผสานแนวคิดการปกครองเพื่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ผสมผสานกับหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร

กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ว่าด้วย การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ผสานหลักคุณธรรม จริยธรรม ด้วยหลักธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการกับหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับ รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรที่มีจุดเด่นที่เป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการบ้านเมือง ที่ดี คือ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา กระจายอำนาจสู่ส่วนรวม เน้นความ โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ซึ่งประเด็นต่าง ๆ จะสอดคล้องกับหลักธรรมภิบาล และหลักการตามพระ ราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่ได้มาซึ่งองค์ความรู้ สำหรับการนำมาใช้สำหรับเป็นแนวทางเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ การ จัดการ เพื่อนำสู่การปฏิบัติ ในขั้นเริ่มต้น โดยสิ่งที่ต้องเรียนรู้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำข้อสรุปมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นมุมมองแนวคิดของการปกครองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลัก ธรรมภิบาล (พระชัชวาลย์ อนุบาลโย (อนันตกลีน), 2565) ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อที่สามารถตรวจสอบได้ 2) ความโปร่งใส 3) การ ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดประสิทธิผล 4) การสร้างความร่วมมือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 5) การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน 6) การตอบสนองของส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลา ที่ทันการ และรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ 7) ความเห็นชอบร่วมกัน 8) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ สมภพ ระวัง ทุกข์ และคณะ วังฝ่ายแก้ว กล่าวว่า แนวคิดการปกครองที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี คือ การ ปกครองแบบธรรมาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่มุ่งเน้นความถูกต้องของธรรม ยึดเอาธรรมะในการตัดสิน ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่ เป็นระบบการเมืองการปกครอง ที่เป็นแบบแผนเกี่ยวกับการอยู่ ร่วมกันโดยมีกฎเกณฑ์ระเบียบและแนวทางปฏิบัติและใช้ชีวิตร่วมกันของผู้คนในสังคม เป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐ และการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยมุ่งจุดสำคัญคือ เพื่อสร้าง ความสุขแก่ประชาชนโดยมีการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าสูงสุดแก่สังคม (สมภพ ระวังทุกข์, 2564); (คณะ วังฝ่ายแก้ว, 2565) และแนวคิดของ ประภาส วรรณทอง ที่กล่าวว่า การ บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นแนวทางสำคัญที่รัฐบาลได้นำมาใช้ในการจัดระเบียบให้ สังคมและประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เพื่อช่วยป้องกันแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหรือวิกฤติต่าง ๆ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในอนาคต (ประภาส วรรณทอง, 2559) และดังข้อมูลที่พบใน หลักพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (ราชกิจจานุเบกษา, 2557) ที่มีแนวทางการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย คือ 1) เกิดประโยชน์สุขของ ประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มี ขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติ ราชการอย่างสม่ำเสมอ

2. รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นรูปแบบการ ปกครองที่ใช้วิธีการกระจายอำนาจ ร่วมกับการมีส่วนร่วมของการปกครอง เพื่อนำมาซึ่งการจัดระเบียบของสังคม และนำหลักธรรมมาภิบาลในการปกครองมาใช้ จนได้ชื่อว่า “นครอันเป็นสง่าแห่งพระราชาผู้ทรงธรรม” หรือ “เมืองแห่งพุทธธรรมของพระราชา ผู้ยิ่งใหญ่” (ปรีชา นุ่นสุข, 2543) รูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตร เป็นรูปแบบการปกครองที่ใช้ระบบของการเอื้ออาทร มีการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของภาครัฐและมี

หลักธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรม มาใช้ในการปกครองประเทศชาติ โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์คือการทำให้ประชาชนมีความสุข ประเทศชาติ สังคม มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ไม่ถอยหลังเข้าสู่ยุคด้อยพัฒนา เกิดปัญหาการต่อสู้แย่งชิงระหว่างรัฐบาล คนเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้นจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ประชาชนต้องดิ้นรนเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด สิ่งที่เป็นรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตร จะเป็นตัวอย่างที่ดีอย่างหนึ่งที่นำมาใช้สำหรับการปกครองเพื่อการบริหารจัดการที่ดีของประเทศ และตอบโจทย์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ สุนิษา คิดใจเดียว กล่าวไว้ว่า รูปแบบการปกครองที่ดี ที่สร้างสังคมสันติสุข คือ การปกครองแบบ “ธรรมราชา” ที่ให้ความสำคัญกับประชาชน การบริหารจัดการด้วยชุมชน เน้นระบบการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแต่พื้นที่เพื่อการบริหารชุมชนที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต ใช้หลักการปกครองที่ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ความเอื้ออาทร เป็นแกนนำของการพัฒนาสังคม ชุมชน เศรษฐกิจของบ้านเมืองให้เกิดการพัฒนาและส่งผลลัพธ์ที่ดีแก่ประชาชน และเมืองสิบสองนักษัตรเป็นการปกครองที่มีรูปแบบของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการปกครอง นำมาเป็นพื้นฐานในการดำเนินการ ซึ่งหลักธรรมที่ถูกนำมาใช้ คือ หลักทศพิธราชธรรม หลักราชสังคหะวัตถุ และหลักจักรวรรดิวัตร ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้เป็นธรรมของพระราชา เป็นธรรมผู้ปกครองโดยตรง ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้จักเป็นแกนหลักสำหรับการปกครอง ซึ่งยึดมั่นความถูกต้องเป็นธรรม ตามหลักพื้นฐานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กล่าวคือ คือ 1) หลักความถูกต้อง 2) หลักความเหมาะสม 3) หลักความบริสุทธิ์ 4) หลักความยุติธรรม 5) หลักพรหมวิหารธรรม 6) หลักความเสียสละ ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ใช้ทุนทางใจที่มีใจกลางสำคัญ คือ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นฐานรากในการปฏิบัติ (สุนิษา คิดใจเดียว, 2564)

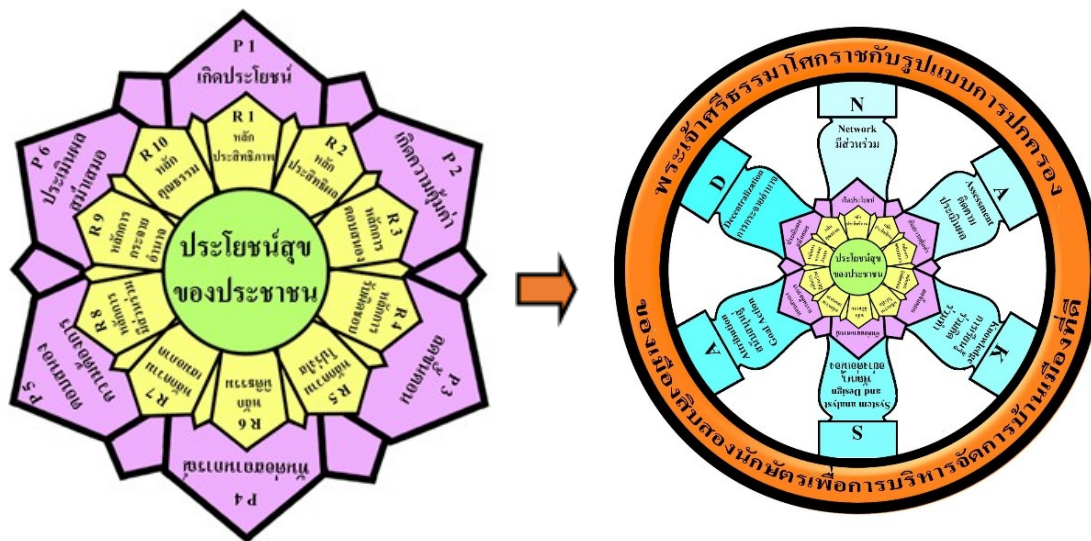
3. การบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นการผสมผสานกระบวนการจัดการด้านการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อนำสู่การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ ทบทวนอดีตที่ผ่านมา ผ่านการเรียนรู้ เรียนรู้ ตรวจสอบ จัดการ ด้วยการปรับวิธีคิด ปรับวิธีการบริหารราชการของประเทศแนวใหม่ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคน นโยบายร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการ ร่วมรับผิดชอบ แก้ปัญหา ผ่านแนวคิด ทบทวน (Reskill) ปรับปรุง (Upskill) เปลี่ยนแปลง (New Skill) เป็นการบูรณาการการดำเนินงานตามหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน 2) ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม 3) ประโยชน์สูงสุดของบ้านเมือง

การบูรณาการหลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเมืองสิบสองนักษัตรถือเป็นนครอันสง่างามแห่งพระราชาผู้เป็นธรรมหรือเมืองแห่งพุทธธรรมของพระราชา (ปริชา นุ่นสุข, 2543) จึงเป็นการนำแนวทางหลักในการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (หลักธรรมาภิบาล) (นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, 2554) ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ 2) ด้านหลักประสิทธิผล 3) ด้านหลักการตอบสนอง 4) ด้านหลักการะรับผิดชอบ 5) ด้านหลักความโปร่งใส 6) ด้านหลักนิติธรรม 7) ด้านหลักความเสมอภาค 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ 10) ด้านหลักคุณธรรม ผสมกับนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (หลักธรรมาภิบาล) เช่นเดียวกับแนวคิดตามหลักพระราชาภิกษุที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (ราชกิจจานุเบกษา, 2557) ที่มีการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติ

ราชการอย่างสม่ำเสมอ และ แนวคิดของ จูติรัตน์ มานีพารักษ์ ที่อธิบายเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาการบริหาร (Administrative Development : AD) สู่การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) โดยการใช้การบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อนำพาบ้านเมืองสู่ความสำเร็จ ด้วยการพัฒนาจัดการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ 2) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านการสร้างความร่วมมือ 4) ด้านการสื่อสาร และ 5) ด้านการพัฒนาบุคลากร (จูติรัตน์ มานีพารักษ์, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการบูรณาการที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับ “พระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ที่เรียกว่า NAKSAD MODEL ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองหรือโมเดล (Model) ขององค์ความรู้ NAKSAD MODEL

N = Network	หมายถึง	มีส่วนร่วม
A = Assessment	หมายถึง	ติดตามประเมินผล
K = Knowledge	หมายถึง	การเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ
S = System Analyst and Design	หมายถึง	พัฒนาอย่างต่อเนื่อง
A = Attribution	หมายถึง	สนับสนุนสู่ Goal Action
D = Decentralization	หมายถึง	การกระจายอำนาจ

คำว่า NAKSAD เป็นการบูรณาการความรู้ที่ได้มาจากการวิจัย กล่าวคือ พระเจ้าศรีธรรมโศกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จะเป็นกระบวนการที่ส่งผลสู่ความสำเร็จที่ได้มาซึ่งรูปแบบการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (Network) 2) มีการติดตามประเมินผลเพื่อการจัดการปัญหาที่ตรงประเด็นที่นำมาเข้าสู่กระบวนการ PDCA ที่มีการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง (Assessment) 3) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีทุกภาคส่วนต้องมีการพัฒนาการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่จะนำมาพัฒนาสังคม ชุมชนที่ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน (Knowledge) 4) มีกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการจัดการกับเหตุปัญหาค้นหาต้นตอสาเหตุที่เกิดขึ้น (System Analyst and Design) 5) การที่บ้านเมืองจะพัฒนาและมีการกระจายอำนาจสู่ภาคีของสังคม ประชาชนเกิดความสงบสุข มีความสุขในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องมีการสนับสนุนสู่ Goal Action เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้

(Attribution) 6) บ้านเมืองจะพัฒนา สงบสุขและมีสันติภาพจากรูปแบบการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ต้องมีการกระจายอำนาจสู่ระดับผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ (Decentralization) สิ่งที่กำลังมาข้างหน้าจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำสู่สังคมสันติสุข

การนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้

การนำโมเดลองค์ความรู้ NAKSAD Model ไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยจึงมีแนวทางในการนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. จัดทำหนังสือ “พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสอง นักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ที่ใช้กระบวนการ NAKSAD Model มาเป็นต้นน้ำขององค์ความรู้เพื่อใช้ในการดำเนินการสู่การสร้างสังคมสันติสุข เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปปรับใช้เพื่อเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและภาคีเครือข่ายในการปกครองตามบริบทของพื้นที่ โดยมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ในรูปแบบของหนังสือและสื่อเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสะดวกในการศึกษา

2. นำ NAKSAD Model ไปบูรณาการใช้ในพื้นที่ภาคีเครือข่ายด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ รวมถึงการปกครองทุกระดับ เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ที่สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชนทุกภาคส่วน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี สรุปได้ว่า หลักการปกครองในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชกับรูปแบบการปกครองของเมืองสิบสองนักษัตรเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นการผสมผสานกระบวนการจัดการด้านการปกครองกับแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ ทบทวนอดีต ผ่านการรับรู้ เรียนรู้ ตรวจสอบ จัดการ เน้นการปรับวิธีคิด ปรับวิธีการบริหารราชการของประเทศ โดยใช้นโยบายร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการ ร่วมรับผิดชอบ แก้ปัญหา ใช้หลักการของการทบทวน (Reskill) ปรับปรุง (Upskill) เปลี่ยนแปลง (New Skill) ซึ่งเป็นการบูรณาการการดำเนินงานตามหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน 2) ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม 3) ประโยชน์สูงสุดของบ้านเมือง โดยการบูรณาการหลักการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ต้องประสานกลมกลืนกัน ระหว่างแผนยุทธศาสตร์ กระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ขององค์กร หรือกล่าวได้ว่า การบูรณาการ (Integration) หลักการปกครองเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจะมีประสิทธิผลที่ก้าวสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ก็ต้องมีการดำเนินการทุกระดับขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์เฉกเช่นวงล้อของ PDCA ที่ไม่มีวันหยุดนิ่งของการพัฒนา ซึ่งสิ่งที่ได้จากการบูรณาการที่กล่าวมาข้างต้นจะเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในยุคปัจจุบันซึ่งได้ชื่อว่า เป็นยุคชีวิตวิถีใหม่ ที่เป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน รวมถึงด้านการปกครอง ณ ปัจจุบันที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาการบริหาร (Administrative Development : AD) สู่การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) โดยการใช้การบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อนำพาบ้านเมืองสู่ความสำเร็จด้วยการพัฒนาจัดการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ 2) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านการสร้างความร่วมมือ 4) ด้านการสื่อสาร และ 5) ด้านการพัฒนาบุคลากร การบูรณาการองค์ความรู้จากการวิจัยฉบับนี้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จึงสรุปได้ว่า การบริหารจัดการที่ดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามต้องอาศัยทักษะ ความสามารถ การเรียนรู้หลากหลายด้าน ภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง การกระจายอำนาจที่สมดุล และการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้

เหมาะสม สามารถจัดการได้ทุกสถานการณ์ และจากการวิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ 1) ภาครัฐควรกำหนดแผนนโยบายสำหรับการปกครองที่นำมาสู่การบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม และให้เกิดภาพฉายเชิงประจักษ์ 2) ภาครัฐและเอกชน ควรมีการสนับสนุนการสร้าง Road Map สำหรับการสร้างสมดุลชีวิตตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี เพื่อการพัฒนาองค์กรด้วยหลักการปกครองที่เที่ยงธรรม และภาครัฐและเอกชนควรมีแนวทางการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการด้านการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมตามบริบทพื้นที่และตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้แก้ไขปัญหาได้ตรงกับเหตุ และสร้างสุขอย่างสมดุล รวมถึงการสร้างสื่อการเรียนรู้สำหรับการปกครองเพื่อการบริหารจัดการที่ดีในรูปแบบของนาฬิกาชีวิตที่ล้อตามแบบแผนการดำเนินชีวิตในแต่ละประเด็นของปัญหาตามบริบทพื้นที่ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานและเกิดความเข้าใจในแต่ละบริบทของปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- โกเมศ ขวัญเมือง. (2565). การปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติธรรม. วารสารมหาจุฬานาค รพรรศน์, 9(5), 557- 567.
- คนอง วังผายแก้ว. (2565). แนวคิดการปกครองตามรูปแบบประชาธิปไตยตามทัศนะพระพุทธศาสนา. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/450052>
- จิตรัตน์ มานีพารักษ์. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(1), 1-18.
- นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. (2554). ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย. ใน ดุษฎี นิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประภาส วรรณทอง. (2559). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัด กาฬสินธุ์. วารสารการเมืองการปกครอง, 6(2), 112-126.
- ปรีชา นุ่นสุข. (2543). ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในคาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทย. ใน รายงานวิจัย. คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระชัชฎวীরอนาลโย (อนันตกลิน). (2565). หลักการปกครองตามแนวพุทธศาสตร์. วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์, 1(2), 15-23.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2566 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2557/A/055/1.PDF>
- สมภพ ระเบียบทุกข์. (2564). การปกครองระบอบประชาธิปไตยกับสถาบันทางการเมืองไทยในยุครัฐธรรมนูญ 2560. วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 26(2), 205-215.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/5sq72>
- สุนิษา คิดใจเดียว. (2564). สื่อรณรงค์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช. วารสารวิชาการการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, 7(2), 63-74.